JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
CARL OTTO LENZ
11 päivänä heinäkuuta 1996 *

A — Johdanto

1. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa Cour du travail de Liège on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle kysymyksiä työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 14 päivänä helmikuuta 1977 annetun neuvoston direktiivin 77/187/ETY [1] soveltamisesta ja tulkinnasta ja erityisesti siitä, sovelletaanko direktiiviä sellaisen yrityksen luovutukseen, joka on selvitystilassa.

2. Perustana kysymyksille on oikeudenkäynti, jossa valittajana on SA Jules Dethier Équipement ja vastaajina ovat Dassy ja hänen entinen työnantajansa SPRL Sovam.

3. Dassy on ollut SPRL Sovamin asiakaspalvelupäällikkönä vuoden 1974 alusta. Yhtiö joutui 90-luvun alussa taloudellisiin vaikeuksiin ja sen liikevaihto laski voimakkaasti. Maaliskuussa 1991 laaditusta tilintarkastuskertomuksesta käy ilmi, että yhtiön nettovarat olivat vähentyneet alle sen osakepääoman. Koska osakkaat eivät päässeet yksimielisyyteen jatkotoimista, yhtiö haki lopulta tuomioistuimelta selvitystilaan määräämistä. Tribunal de commerce de Huy asetti 15.5.1991 tekemällään päätöksellä yhtiön selvitystilaan ja määräsi sille selvitysmiehen.

4. Ennakkoratkaisukysymykset esittäneen tuomioistuimen ja komission mukaan Belgian oikeudessa ymmärretään yhtiön selvitystilalla niiden toimenpiteiden kokonaisuutta, joihin elinkeinoa harjoittavan yhtiön purkamisen jälkeen on yhtiön varoilla ryhdytty velkojien tyydyttämiseksi ja mahdollisen ylijäämän jakamiseksi osakkaille. Tätä menettelyä sovelletaan kaikkiin elinkeinoa harjoittaviin yhtiöihin, jotka ovat oikeushenkilöitä. Merkitystä ei tällöin ole sillä, minkä takia yhtiö on purettu. Selvitystilan aikana selvitysmies toimii yhtiön lukuun. Selvitysmies on yhtiön toimielin, joka edustaa yhtiötä suhteessa kolmansiin. Laissa säädetään, että selvitysmiehet asetetaan joko yhtiöjärjestyksessä tai -sopimuksessa taikka yhtiökokouksessa tai yhtiömiesten kokouksessa. Jos yhtiökokouksessa tai yhtiömiesten kokouksessa kukaan ehdokkaista ei saa tarvittavaa enemmistöä, selvitysmiehen asettaa tuomioistuin. Tällöin kyseessä on tuomioistuinpäätökseen perustuva selvitystila, josta nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessakin on

* Alkuperäinen kieli: saksa.

1 — EYVL L 61, s. 26.

kysymys. Ainoa ero vapaaehtoiseen selvitysmenettelyyn on siinä, miten selvitysmiehet asetetaan.

5. Selvitysmies, joka tässä asiassa on tuomioistuimen asettama, irtisanoi 5.6.1991 Dassyn.

6. Selvitysmiehen 27.6.1991 tekemällä sopimuksella selvitystilassa oleva yhtiö siirtyi selvitysmieheltä SA Jules Dethier Équipementille. Tribunal de commerce hyväksyi 10.7.1991 tämän selvitysmiehen ja SA Jules Dethier Équipementin välisen omaisuuden siirtoa koskevan sopimuksen. Sekä ennakkoratkaisukysymykset esittänyt tuomioistuin että komissio katsovat, ettei tämä tuomioistuimen antama vahvistus olisi ollut tarpeen. Ainakaan selvitysmenettely ei sitä edellytä.

7. Dassy nosti 22.5.1992 kanteen SA Jules Dethier Équipementia vastaan, jonka Dassy katsoi olevan sopimukseen perustuvan yritysluovutuksen vuoksi solidaarisesti vastuussa selvitystilassa olevan SPRL Sovamin veloista. Tribunal de commerce vahvisti selvitystilassa olevan yhtiön vastuun suuruudeksi 1 643 726 Belgian frangia ja tuomitsi SA Jules Dethier Équipementin solidaarisesti vastuuseen tästä velasta.

8. SA Jules Dethier Équipementin tekemä valitus on nyt saatettu ennakkoratkaisukysymykset esittäneen Cour du travail de Liègen käsiteltäväksi. Cour du travail de Liège katsoo, että tässä asiassa on kyse direktiivissä 77/187/ETY tarkoitetusta yrityksen luovutuksesta. Se pitää kuitenkin ongelmallisena sitä, voidaanko direktiiviä soveltaa nyt käsiteltävänä olevaan asiaan, koska ei ole kiistatonta, onko selvitystilassa olevan yhtiön luovutus direktiivin 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu sopimukseen perustuva yrityksen luovutus.

9. Direktiivin 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tätä direktiiviä sovelletaan yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovuttamiseen toiselle työnantajalle sopimukseen perustuvan luovutuksen taikka sulautumisen kautta."

10. Työntekijöiden oikeuksien säilyttämisestä yrityksen luovutuksen yhteydessä säädetään 3 artiklan 1 kohdassa seuraavaa:

"Ne luovuttajan oikeudet ja velvollisuudet, jotka johtuvat 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun luovutuksen tapahtuessa voimassa

olleesta työsopimuksesta tai työsuhteesta, siirtyvät tällaisen luovutuksen vuoksi luovutuksensaajalle.

— — "

11. Jottei tätä säännöstä voitaisi kiertää, kielletään 4 artiklassa irtisanominen pelkästään yrityksen luovutuksen vuoksi. Direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa todetaan seuraavaa:

"Yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovutus ei sellaisenaan ole peruste, jota luovuttaja tai luovutuksensaaja voi käyttää irtisanomiseen. Tämä säännös ei estä irtisanomisia työvoiman muutoksiin johtavista taloudellisista, teknisistä tai organisatorisista syistä."

12. Todettakoon vielä, että 7 artiklassa jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus soveltaa tai antaa lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä, jotka ovat työntekijöille edullisempia kuin direktiivissä säädetyt.

13. Ennakkoratkaisukysymykset esittäneen tuomioistuimen mukaan direktiivin säännökset on Belgian oikeudessa pantu täytäntöön työehtosopimuksella nro 32 a, jota on muutettu työehtosopimuksella nro 32 c. Työehtosopimuksessa määrätään työntekijöiden oikeuksien turvaamisesta kaikissa niissä tapauksissa, jolloin työnantaja vaihtuu, kun yritys sopimuksen perusteella luovutetaan. Lisäksi työehtosopimuksessa annetaan eräitä oikeuksia työntekijöille, joiden työsuhteet ovat siirtyneet konkurssin tai pakkoakordin jälkeisen omaisuuden siirtymisen yhteydessä. Työehtosopimusta nro 32 ei sovelleta konkurssin tai vastaavien menettelyjen yhteydessä. Työehtosopimusta nro 32 a laadittaessa oltiin kuitenkin siinä käsityksessä, että työntekijät yrityksessä, jota konkurssi tai pakkoakordi koskee, ovat vastaavankaltaisessa asemassa kuin luovutuksen kohteena olleen yrityksen työntekijät, ja että myös he sen vuoksi tarvitsevat vähimmäissuojaa.

14. Työehtosopimuksessa määrätään lisäksi luovuttajan ja luovutuksensaajan solidaarisesta vastuusta, joka kattaa ne sitoumukset, jotka olivat luovutusajankohtana olemassa ja jotka johtuvat luovutusajankohtana voimassaolleista työsopimuksista.

15. Sen varalta, että direktiiviä on sovellettava nyt käsiteltävänä olevaan asiaan, kansallinen tuomioistuin kysyy myös sitä, miten työsopimuksen irtisanomista välittömästi ennen yhtiön luovutusta on direktiivin perusteella arvioitava.

16. Näitä seikkoja koskevassa asiassa kansallinen tuomioistuin on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Sovelletaanko neuvoston direktiiviä 77/187/ETY, kun luovuttajana on yhtiö, joka on vapaaehtoisessa selvitystilassa, jonka tarkoituksena on — jos yritystoimintaa ei jatketa — varojen selvittäminen omaisuuden realisoinnilla? Onko vastaus sama, jos luovuttajayhtiö on tuomioistuinpäätökseen perustuvassa selvitystilassa?

2) Jos selvitysmies irtisanoo kaikkien työntekijöiden työsuhteet ja jos ainoastaan eräät näistä työntekijöistä otetaan selvitystilamenettelyä varten uudelleen palvelukseen, niin ovatko niiden työntekijöiden irtisanomiset, joita luovutuksensaaja ei myöhemmin ole ottanut palvelukseensa, direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista taloudellisista, teknisistä tai organisatorisista syistä johtuvia irtisanomisia? Onko irtisanomisvalta tällaisista syistä päinvastoin ainoastaan luovutuksensaajalla?

Onko niillä työntekijöillä, joita luovutuksensaaja ei ole ottanut palvelukseensa, oikeus vedota luovutuksensaajaa vastaan luovuttajan heihin kohdistaman toimenpiteen lainvastaisuuteen yksinomaan sillä perusteella, että taloudellinen kokonaisuus luovutettiin pian sen jälkeen, kun heidät oli taloudellisista, teknisistä tai organisatorisista syistä irtisanottu, kun luovutussopimuksessa ei määrätä heidän uudelleen palkkaamisestaan?"

B — Kannanotto

Kysymys 1

17. Ensimmäisellä kysymyksellä kansallinen tuomioistuin pyytää tietoa siitä, sovelletaanko direktiiviä 77/187/ETY, jos luovuttajana on selvitystilassa oleva yhtiö. Kysymyksen muotoilusta ja kysymysten esittämisestä tehdystä päätöksestä ilmenee, että ennakkoratkaisukysymykset esittäneen tuomioistuimen mukaan kyseessä on direktiivissä tarkoitettu yrityksen luovutus. Se toteaa, että SPRL Sovamin selvitysmies ja SA Jules Dethier Équipement tekivät sopimuksen yhtiön omaisuuden luovuttamisesta. Tässä sopimuksessa sovittiin muun muassa siitä, että selvitysmies myy kahdesta miljoonasta frangista yhtiön omaisuuden (tuontitavarakauppa, kotitalouslaitekauppa sekä rakennusten sisustus ja laiteasennukset), johon kuuluivat:

— asiakassuhteet, toiminimi ja yritystunnus;

— toimistohuonekalut, koneet, tekninen laitteisto ja liikkuva kalusto;

— kaikki luovuttajan omistamat patentit, jälleenmyyntioikeudet ja lisenssit;

— vuokrasopimukseen perustuvat oikeudet.

Muiden määräysten ohella sopimuksessa on myös luovutuksensaajalle asetettu velvollisuus ottaa palvelukseensa kolme nimeltä mainittua työntekijää entisin ehdoin sekä ilmoittaa luovuttajalle muut mahdolliset palvelukseen uudelleen otettavat henkilöt. Ennakkoratkaisukysymykset esittäneen tuomioistuimen mukaan sopimus koskee siten koko SPRL Sovamin toimintaa. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella se tuli siihen tulokseen, että kyseessä on direktiivissä tarkoitettu yrityksen luovutus.

18. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallisten tuomioistuinten asiana on yhteisöjen tuomioistuimen niille antamien arviointiperusteiden avulla ratkaista se, onko kulloisessakin tapauksessa kysymyksessä direktiivissä tarkoitettu sopimukseen perustuva yrityksen luovutus. [2]

19. Koska luovutettu yritys oli selvitystilassa, ennakkoratkaisukysymykset esittänyt tuomioistuin kysyy, onko nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa kyse myös *sopimukseen* perustuvasta luovutuksesta.

20. Tältä osin on viitattava yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Abels [3] antamaan tuomioon. Siinä yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että direktiivin 77/187/ETY 1 artiklan 1 kohdan soveltamisalaa ei voida ratkaista pelkästään sananmukaisen tulkinnan avulla. Tämän estävät säännöksen eri kieliversiot ja käsitteen sopimukseen perustuva luovutus erilainen sisältö yksittäisten jäsenvaltioiden konkurssioikeudessa. Tästä syystä säännöksen merkitystä on yhteisöjen tuomioistuimen mukaan "arvioitava ottamalla huomioon direktiivin rakenne, direktiivin asema yhteisön oikeuden järjestelmässä suhteessa konkurssia koskeviin säännöksiin sekä direktiivin tavoitteet". [4]

21. Direktiivin suhteesta konkurssioikeuteen yhteisöjen tuomioistuin viittasi niihin erityisiin menettelyihin, jotka ovat ominaisia konkurssioikeudelle ja joiden tarkoituksena on tasapainottaa eri etuja, erityisesti erilaisten velkojaryhmien etuja. Näitä erityisyyksiä on kaikkien jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä ja myös yhteisön oikeudessa ne vahvistetaan. Siitä tosiasiasta, että konkurssioikeutta koskevat jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä ja

2 — Asia 24/85, Spijkers, tuomio 18.3.1986 (Kok. 1986, s. 1119, 14 kohta) ja asia C-29/91, Redmond Stichting, tuomio 19.5.1992 (Kok. 1992, s. I-3189, 23, 24 ja 25 kohta).

3 — Asia 135/83, Abels, tuomio 7.2.1985 (Kok. 1985, s. 469).

4 — Edellä alaviitteessä 3 mainittu asia 135/83, tuomion 11—13 kohta.

yhteisön oikeudessa erityiset määräykset ja että nämä määräykset ovat yksittäisissä jäsenvaltioissa hyvin erilaisia, yhteisöjen tuomioistuin päätteli, että direktiiviin olisi otettu nimenomainen säännös, jos direktiivin olisi ollut tarkoitus koskea myös yrityksen luovutuksia tällaisten menettelyjen yhteydessä.

22. Tätä tulkintaa tukee yhteisöjen tuomioistuimen mukaan myös direktiivin tavoite. Tavoitteena on ollut estää, että rakennemuutokset yhteismarkkinoilla vaikuttaisivat kyseisten yritysten työntekijöiden haitaksi. Koska työntekijöiden suoja arvioidaan hyvin eri tavoin sovellettaessa direktiiviä konkurssimenettelyyn, ei voida sulkea pois vakavaa vaaraa siitä, että vastoin perustamissopimuksen sosiaalisia tavoitteita työntekijöiden elin- ja työolot yleisesti heikentyisivät. Direktiivin soveltamisalan laajentaminen konkurssimenettelyyn voisi kenties estää mahdollista luovutuksensaajaa hankkimasta yritystä konkurssivelkojille hyväksyttävin ehdoin, minkä vuoksi näiden olisi sen jälkeen realisoitava vähittäin yrityksen omaisuus. Tämä tarkoittaisi yrityksen kaikkien työpaikkojen menettämistä, mikä olisi vastoin direktiivin tavoitteita.

23. Tästä yhteisöjen tuomioistuin päätteli, että jäsenvaltiot eivät ole velvollisia soveltamaan direktiiviä yrityksen, liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovutukseen konkurssimenettelyn yhteydessä. Yhteisön oikeudesta riippumatta jäsenvaltioilla on kuitenkin vapaus soveltaa, osittain tai kokonaan, direktiivin periaatteita pelkästään kansallisen oikeutensa perusteella. [5]

24. Tämän lisäksi yhteisöjen tuomioistuimen oli otettava kantaa siihen, sovelletaanko direktiiviä myös tietyn maksujen keskeytysmenettelyn yhteydessä. Tämän arvioimiseksi yhteisöjen tuomioistuin vertasi maksujen keskeytysmenettelyä ja konkurssimenettelyä keskenään. Tällöin se totesi, että myös maksujen keskeytysmenettelyllä on tuomioistuinmenettelyn luonne, joskin tuomioistuinvalvonta ei siinä ole yhtä pitkälle menevää kuin konkurssin yhteydessä. Tämä tarkoittaa, että sellaisia erityisjärjestelyjä, jotka koskevat konkurssia, on maksujen keskeytysmenettelyn osalta säädetty vain joitakin, jos ollenkaan.

25. Toisena arviointiperusteena yhteisöjen tuomioistuin käytti menettelyn tarkoitusta, jonka se totesi olevan ensisijaisesti yritysvarallisuuden turvaaminen ja, mikäli mahdollista, yritystoiminnan jatkaminen, jotta löydetään järjestely, joka takaa yritystoiminnan jatkumisen. Yhteisöjen tuomioistuin päätteli tästä, että ne syyt, jotka estävät direktiivin soveltamisen konkurssimenettelyn yhteydessä, eivät päde maksujen keskeytysmenettelyn yhteydessä. Tämän kanssa ei myöskään ole ristiriidassa se, että tämänkaltainen menettely voi johtaa siihen, että velallisen omaisuus asetetaan konkurssiin, sillä tästä ilmenee, että maksujen keskeytysmenettely on konkurssia edeltävä menettely. [6]

5 — Edellä alaviitteessä 3 mainittu asia 135/83, tuomion 23 ja 24 kohta.

6 — Edellä alaviitteessä 3 mainittu asia 135/83, tuomion 28 ja 29 kohta.

26. Toisessa tärkeässä ratkaisussaan eli asiassa d'Urso ym. [7] antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltävänä oli kysymys siitä, sovelletaanko direktiiviä 77/187/ETY myös yrityksen luovutuksiin, joissa luovuttajayritykset ovat erityishallinnon alaisia.

27. Tämän kysymyksen arvioimiseksi yhteisöjen tuomioistuin käytti arviointiperusteena ensinnäkin sitä, kuinka laajaa tuomioistuinvalvonta on, minkä se oli maininnut perusteena myös asiassa Abels. Ottaen huomioon jäsenvaltioiden oikeusjärjestysten väliset erot, joihin muuten jo asiassa Abels viitattiin, ei sopimukseen perustuvan luovutuksen käsitettä voida yhteisöjen tuomioistuimen mukaan määritellä sen valvonnan laadun mukaan, jota hallintoelimet tai tuomioistuimet tietyn maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä harjoittavat yrityksen luovutusten osalta. Tästä yhteisöjen tuomioistuin totesi seuraavaa: "Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Abels tekemän analyysin mukaan ratkaisevaa on kyseisen menettelyn tarkoitus." [8]

28. Kyseinen erityishallintomenettely aloitetaan päätöksellä, joka saa tai voi saada aikaan kahdenlaisia vaikutuksia. Ensinnäkin tämä päätös on rinnastettava hallintomenettelynä tapahtuvaa pakkoselvitystä koskevaan päätökseen, jonka vaikutukset ovat olennaisilta osin samat kuin konkurssin. Toisekseen päätöksessä voidaan myös määrätä, että yrityksen toimintaa jatketaan toimitsijamiehen johdolla tietyn ajan. Tällä toimitsijamiehellä on valtuudet laatia ohjelma, johon tulee sisältyä erityinen tervehdyttämissuunnitelma.

29. Kysymys direktiivin soveltamisesta on yhteisöjen tuomioistuimen mukaan ratkaistava sen perusteella, onko päätöksessä määrätty yritystoiminnan jatkamisesta. Jos päätöksessä ei ole määrätty toiminnan jatkamisesta tai jos tämä päätös on jo rauennut, "on verrattava hallintomenettelynä tapahtuvan pakkoselvityksen kaltaisen menettelyn tarkoitusta, seurauksia ja siihen liittyviä riskejä siihen tarkoitukseen ja niihin seurauksiin ja riskeihin, joiden perusteella yhteisöjen tuomioistuin (em.) asiassa Abels 7.2.1985 antamassaan tuomiossa katsoi, että direktiivin 1 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä silloin, kun luovuttajan omaisuus on asetettu konkurssiin. Samoin kuin konkurssimenettelyn, myös tämän menettelyn tarkoitus on velallisen omaisuuden realisointi kaikkien velkojien tyydyttämiseksi; tämän menettelyn yhteydessä tapahtuvat yritysluovutukset eivät sen vuoksi kuulu direktiivin soveltamisalaan". Muutoin ei uhkaa työntekijöiden elin- ja työolojen heikentymisestä voida sulkea pois. [9]

30. Jos yritystoimintaa sen sijaan määrätään jatkettavaksi toimitsijamiehen alaisuudessa, niin tämän menettelyn tarkoituksena on yhteisöjen tuomioistuimen mukaan ennen kaikkea yrityksen vakauttaminen siten, että varmistetaan sen toiminnan jatkuminen.

7 — Asia C-362/89, d'Urso ym., tuomio 25.7.1991 (Kok. 1991, s. I-4105).

8 — Edellä alaviitteessä 7 mainittu asia C-362/89, tuomion 25 ja 26 kohta.

9 — Edellä alaviitteessä 7 mainittu asia C-362/89, tuomion 31 kohta.

"Tavoitelluilla taloudellisilla ja sosiaalisilla päämäärillä ei voida selittää tai perustella sitä, että kyseisen yrityksen työntekijät yrityksen täydellisen tai osittaisen luovutuksen yhteydessä menettävät oikeuksia, jotka direktiivissä siinä mainituin edellytyksin tunnustetaan heille." [10]

31. Yhteisöjen tuomioistuimelle tärkeä arviointiperuste on siten kyseisen menettelyn tarkoitus. Muita arviointiperusteita ovat direktiivin tavoitteenasettelu ja se, miten kulloinenkin menettely on järjestetty.

32. Näitä arviointiperusteita on sovellettava nyt käsiteltävänä olevassa asiassa tarkasteltavaan selvitysmenettelyyn. Ennakkoratkaisukysymykset esittäneen tuomioistuimen mukaan selvitysmenettely tarkoittaa niiden toimenpiteiden kokonaisuutta, joihin elinkeinoa harjoittavan yhtiön purkamisen jälkeen on yhtiön varoilla ryhdytty velkojien tyydyttämiseksi ja mahdollisen ylijäämän jakamiseksi osakkaille. Oikeuskirjallisuudessa esitettyjen näkemysten mukaan selvitysmenettelyä olisi suosittava konkurssimenettelyn asemesta, koska selvitysmenettely on paras tai ainakin muita vaihtoehtoja parempi keino omaisuuden realisoimiseksi ja vielä kannattavien liiketoimintojen säilyttämiseksi osittain tai mahdollisesti kokonaan.

10 — Edellä alaviitteessä 7 mainittu asia C-362/89, tuomion 32 kohta.

33. Komissio mainitsee selvitysmiesten tehtävinä omaisuuden realisoinnin, sitoumusten järjestämisen ja mahdollisen ylijäämän jakamisen osakkaiden kesken. Tarkoitus olisi siten omaisuuden realisointi. Tämä tapahtuu selvitysmenettelyssä yhtiön eduksi, kun taas konkurssimenettelyssä toimitsijamies toimii yksinomaan velkojien eduksi. Omaisuus olisi realisoitava siten, että siitä hyödyttäisiin mahdollisimman paljon. Komission mukaan Belgian lainsäädäntö perustuu tältä osin fiktioon. Vaikka kaupallisen yhtiön oikeushenkilöllisyys välttämättä päättyy purkautumiseen, katsotaan sen kuitenkin vielä olevan olemassa selvitystilan aikana. Tällöin oikeushenkilöllisyys on olemassa yksinomaan omaisuuden realisoimiseksi, sitoumusten järjestämiseksi ja ylijäämän jakamiseksi. Puretun yhtiön toiminnan jatkaminen sinänsä ei ole enää sallittua, ja ainoastaan poikkeuksellisesti toimintaa voidaan jatkaa, jos jatkaminen edistää uutta tarkoitusta eli realisointia, joka korvaa yhtiön aiemman liiketoiminnan. Komission mukaan selvitystilassa oleva yhtiö voi siten ainoastaan saattaa loppuun jo aloitettuja hankkeita. Sillä ei ole oikeutta aloittaa uusia hankkeita, ei edes aiemman yhtiötarkoituksensa mukaisesti (elleivät hankkeet edistä realisointitarkoitusta). Yhtiön toiminnan tilapäinen jatkaminen tällä tavalla on usein välttämätöntä, jotta estetään luovutettavaksi tarkoitetun taloudellisen kokonaisuuden arvon alentuminen. Kokonaisuuden on jatkettava toimintaansa, jotta myöhempi luovutus helpottuu. Tässä tapauksessa selvitysmies voi myös ilman erityistä lupaa aloittaa uusia hankkeita. Tällöin hänen on kuitenkin koko ajan muistettava, että toiminnan jatkaminen on sallittua ainoastaan tilapäisesti ja ainoastaan yhtiön omaisuuden myöhempää, mahdollisimman suotuisaa realisointia ajatellen. Komission mukaan selvitysmies on henkilökohtaisesti vastuussa tappioista, jostoimintaa jatketaan rajoituksetta. Tällöin ei ole tarpeen osoittaa hänen toimineen tuottamuksellisesti yhtiön hallinnoimisessa.

34. Yhtiön toiminnan tilapäisestä jatkamisesta päättää yhtiökokous tai yhtiömiesten kokous tarvittavalla enemmistöllä. Päätökselle ei ole tarpeen saada tuomioistuimen hyväksyntää.

35. Kuten komission kirjallisista huomautuksista edelleen ilmenee, ei vapaaehtoinen selvitysmenettely ole koskaan vaihtoehto konkurssille. Jos konkurssiin asettamisen edellytykset ovat olemassa, ei selvitysmenettely ole enää mahdollinen. Poikkeuksen muodostaa kuitenkin se tilanne, että yhtiö on tilapäisissä vaikeuksissa tai että ei heti voida selvittää, ylittävätkö varat sen velat. Lähtökohtaisesti on todettava, että konkurssimenettelyssä velkojille annetut takeet ovat paljon paremmat kuin selvitysmenettelyssä. Lisäksi velkojia edustaa välittömästi konkurssipesän toimitsijamies. Tämä voisi viitata siihen, että selvitysmenettelyssä velkojien tyydyttäminen ei ole yhtä tärkeä tavoite kuin konkurssimenettelyssä.

36. Kuitenkin myös selvitysmenettelyn tarkoituksena on omaisuuden realisointi eli sen tarkoitus on lähes sama kuin konkurssimenettelynkin. Kuitenkin minusta vaikuttaa siltä, että selvitysmenettelyn ensisijaisena tarkoituksena on pikemminkin yhtiön liiketoimien saattaminen loppuun, kun taas konkurssimenettelyssä merkitystä on ainoastaan velkojien tyydyttämisellä. Saako pelkästään tämä aikaan sen, että direktiiviä sovelletaan nyt käsiteltävänä olevaan tapaukseen, kuten Belgian hallitus ehdottaa, on mielestäni kuitenkin ongelmallista.

37. Vaikka myös komissio katsoo, että konkurssi- ja selvitysmenettelyn tarkoitus on lähes sama, se vetoaa ratkaisunäkemyksensä tueksi kuitenkin yksinomaan asiassa d'Urso ym. annettuun tuomioon. Tämä tarkoittaa sitä, että komissio ratkaisisi asian ainoastaan sen mukaan, onko yhtiön toimintaa päätetty jatkaa vai ei. Merkitystä ei olisi sillä, että toimintaa ei jatketa yhtiön elinkelpoisuuden mahdollistamiseksi, vaan siksi, että selvitysmenettelyn tarkoitus voitaisiin paremmin saavuttaa. Komissiolle on merkityksellistä, että yritys säilyttää identiteettinsä ja että sillä on toiminnan jatkamisen aikana mahdollisuus jatkaa yrityksen toimintaa entiseen tapaan. Sen lisäksi komissio viittaa direktiivin suojatarkoitukseen, joka ei sallisi sitä, että työntekijöiden nauttima suoja poistetaan yhtiökokouksen tai yhtiömiesten kokouksen tekemällä päätöksellä selvitystilan aloittamisesta.

38. Komission mukaan direktiiviä ei kuitenkaan sovelleta, jos selvitystilassa oleva yhtiö päättää lopettaa liiketoimintansa omaisuuden myymiseksi. Tämä toiminnan lopullinen päättäminen estäisi direktiivin soveltamisen. Selvitysmenettelyn ainoana tarkoituksena olisi silloin omaisuuden myynti ja yrityksen

olemassaolon päättäminen. Jos direktiiviä sovellettaisiin tällöin, se pikemminkin lisäisi työntekijöille koituvaa riskiä. Tämän lisäksi toiminnan ollessa liian pitkään keskeytyksissä ei voida enää lähteä siitä, että sama kokonaisuus on edelleen olemassa ja että liiketoiminta jatkuu.

39. Mielestäni erottelu, jonka yhteisöjen tuomioistuin teki asiassa d'Urso ym. antamassaan tuomiossa, voidaan ilman muuta siirtää selvitysmenettelyä koskevaan tilanteeseen. Asiassa d'Urso ym. toimintaa jatkettiin yrityksen tervehdyttämiseksi, jotta toiminnan jatkaminen tulevaisuudessa näin varmistettaisiin. Vastaava oli tilanne maksujen keskeytysmenettelyä koskeneessa asiassa Abels. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa jatketaan toimintaa kuitenkin ainoastaan yhtiön purkamiseksi. Toiminta ei ole tulevaisuuteen suuntautunutta, vaan sitä jatketaan ainoastaan yrityksen myyntiin asti.

40. Vaikka myös asiassa d'Urso ym. yritys lopulta luovutettiin, tätä luovutusta voitaisiin kuitenkin direktiivin suojatarkoitus huomioon ottaen arvioida toisella tapaa kuin nyt käsiteltävänä olevassa asiassa tehtyä luovutusta. Asiassa d'Urso ym. luovutettiin tervehdytetty tai tervehdytettävänä oleva yritys, jolle ilmeisestikin on helpompi löytää ostaja kuin selvitystilassa olevalle yhtiölle. Siltä osin direktiivin soveltaminen ei aiheuttaisi haittaa työntekijöille. Toisin on asian laita konkurssimenettelyn yhteydessä, kuten yhteisöjen tuomioistuin asiassa Abels katsoi. Silloin direktiivin soveltaminen vaikuttaisi ilmeisesti haitallisesti työntekijöiden etuihin.

41. Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin asiassa d'Urso ym. ratkaissut asian yksinomaan sillä perusteella, jatketaanko toimintaa. Niin kauan kuin toimintaa jatketaan, sovelletaan direktiiviä, sillä yhteisöjen tuomioistuimen mukaan ei ole syytä, minkä vuoksi direktiivin suojan ei pitäisi koskea työntekijöitä, jos yrityksen toimintaa jatketaan. Jos tämä toiminta kuitenkin päättyy, niin silloin on käytettävä samoja arviointiperusteita kuin konkurssin yhteydessä, eikä direktiiviä enää sovelleta toiminnan päätyttyä. Tämä tarkoittaa, että riippumatta konkurssimenettelyyn sovellettaviin arviointiperusteisiin rinnastuvista arviointiperusteista direktiiviä sovelletaan yksinomaan yhtiön toiminnan jatkamisen perusteella.

42. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa olisi direktiiviä siten nimenomaan sovellettava toiminnan jatkumisen vuoksi. Selvitystilaan asettamisen edellytyksenä ei ole se, että velat ovat varoja suuremmat. Konkurssin edellytykset eivät nimenomaan saa täyttyä, sillä silloin ei selvitystilaan asettaminen ole enää sallittua. Vaikka selvitystila on konkurssia mahdollisesti edeltävä menettely, siihen voidaan myös asettaa, jos — kuten Belgian hallitus totesi — osakkaat eivät enää halua yhdessä jatkaa toimintaa. Yhtiön ei toisin sanoen välttämättä tarvitse olla taloudellisissa vaikeuksissa. Siten direktiiviä olisi sovellettava selvitysmenettelyn yhteydessä silloin, kun yritystoimintaa jatketaan.

43. Tällöin ei haittaa ole myöskään siitä, että selvitystila voi olla konkurssin esiaste. Asiassa Abels yhteisöjen tuomioistuin sovelsi nimenomaan siksi direktiiviä maksujen keskeytysmenettelyyn, koska tämä menettely oli ainoastaan konkurssin esiaste. [11] Tämän lisäksi yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa Danmols Inventar, että direktiiviä sovelletaan myös luovutukseen, "joka tehdään sellaisessa vaiheessa tai menettelyssä, joka edeltää konkurssiin asettamista". [12]

44. Haluan vielä viitata tuomioon, jossa yhteisöjen tuomioistuin otti kantaa direktiivin soveltamiseen sellaisen yrityksen luovutukseen, jonka on todettu olevan vakavissa vaikeuksissa. [13] Tässä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin totesi seuraavaa:

"Näin ollen kriisitilassa olevaksi todettuun yritykseen kohdistuu menettely, jonka tarkoituksena ei suinkaan ole yrityksen realisointi, vaan päinvastoin sen toiminnan jatkamisen edistäminen, *jotta yritys voitaisiin myöhemmin luovuttaa.*" [14]

Mistään muusta kuin tästä ei nyt ole kysymys. Jos selvitysmenettelyssä jatketaan yrityksen toimintaa, tapahtuu tämä, kuten edellä todettiin, jotta yritys myöhemmin voitaisiin luovuttaa. Siten myöskään nyt käsiteltävänä olevassa selvitystilassa yritystoiminnan jatkamista ei voida selittää eikä perustella sitä, että "työntekijöiltä otettaisiin pois direktiivin heille antamat oikeudet, silloin kun kyseinen yritys kokonaan tai osaksi luovutetaan". [15]

45. Tämän perusteella direktiiviä olisi sovellettava selvitysmenettelyyn, jos sen yhteydessä yritystoimintaa jatketaan.

46. Tähän tulokseen tullaan myös, jos selvitysmenettelyä ja konkurssimenettelyä verrataan keskenään. Ne erityiset konkurssia koskevat sääntelyt, jotka johtavat siihen, että direktiiviä ei konkurssin yhteydessä sovelleta, eivät ennakkoratkaisukysymykset esittäneen tuomioistuimen mukaan koske selvitysmenettelyä. Siten yhtiökokous tai yhtiömiesten kokous päättää selvitysmenettelyn aloittamisesta, selvitysmiesten asettamisesta sekä selvitysmiesten valtuuksista. Konkurssia voi hakea tosin myös yhtiö itse, sen omaisuuden osalta konkurssiin voidaan asettaa sen sijaan myös velkojan hakemuksesta tai tarkastuslautakunnan työn perusteella, jolloin tuomioistuin asettaa konkurssipesään toimitsijamiehen, jonka valtuudet ilmenevät laista.

11 — Edellä alaviitteessä 3 mainittu asia 135/83, tuomion 29 kohta.

12 — Asia 105/84, Danmols Inventar, tuomio 11.7.1985 (Kok. 1985, s. 2639, 10 kohta).

13 — Asia C-472/93, Spano ym., tuomio 7.12.1995 (Kok. 1995, s. I-4321).

14 — Edellä alaviitteessä 13 mainittu asia C-472/93, tuomion 28 kohta, kursivointi kirjoittajan.

15 — Edellä alaviitteessä 13 mainittu asia C-472/93, tuomion 30 kohta ja edellä alaviitteessä 7 mainittu asia C-362/89, tuomion 32 kohta.

47. Konkurssi on erityinen tuomioistuimen valvoma menettely velkojen määrittämiseksi. Tämä ei päde selvitysmenettelyyn. Selvitysmies voi vahvistaa velvoitteen olemassaolon ilman, että hänen olisi sitä varten käännyttävä jonkun puoleen tai että hänen ratkaisunsa olisi vahvistettava tuomioistuimessa.

48. Konkurssimenettelyssä velkoja voi saada vahvistuksen ainoastaan vaatimuksensa suuruudelle; selvitysmenettely on sikäli erilainen, että velkoja voi saada tuomion selvitystilassa olevaa yhtiötä vastaan. Selvitystilassa olevaan yhtiöön voidaan myös kohdistaa ulosottotoimenpiteitä. Selvitysmies voi vastustaa niitä ainoastaan, jos ulosottomenettelyllä loukattaisiin muiden velkojien oikeuksia. Konkurssimenettelyssä ovat sitä vastoin tämänkaltaiset ulosottotoimenpiteet kiellettyjä, koska velkojien tyydyttämiseksi tarkoitetun omaisuuden hallinnointi ja realisointi on lailla säädeltyä.

49. Selvitysmies on yhtiön toimielin, kun taas konkurssipesän toimitsijamies, joka edustaa velkojia, on yhtiön ulkopuolinen taho.

50. Omaisuuden myyntitoimia, joihin konkurssipesän toimitsijamies ryhtyy, valvoo tuomioistuin, kun taas yhtiön selvitysmiehen myyntitoimia valvoo yhtiökokous tai yhtiömiesten kokous, joten tuomioistuimen ei ole tarpeen vahvistaa yritysluovutusta.

51. Siten konkurssimenettelyyn verrattuna havaitaan monia eroavaisuuksia; ennen kaikkea käy selväksi, että tuomioistuimen myötävaikutus selvitysmenettelyyn on huomattavasti vähäisempää ja ettei selvitysmenettelyn osalta kyse ole konkurssimenettelyn kaltaisesta erityismenettelystä.

52. Siten on pidettävä kiinni siitä, että direktiiviä sovelletaan sellaisen selvitystilassa olevan yrityksen luovutukseen, jonka toimintaa yhtiökokous tai yhtiömiesten kokous on päättänyt jatkaa. Tällöin ei ole suurta merkitystä sillä, onko kyse vapaaehtoisesta vai tuomioistuimen määräämästä selvitystilasta. Näiden kahden selvitystilan välinen ero on ainoastaan siinä, että tuomioistuimen määräämässä selvitystilassa yhtiökokous tai yhtiömiesten kokous ei voi asettaa selvitysmiehiä tarvittavalla enemmistöllä. Nyt käsiteltävänä olevassa heidät asetti tuomioistuin.

53. Tästä riippumatta on arvioitava kysymystä siitä, eikö direktiiviä tai sen säännöksiä ole sovellettava selvitysmenettelyyn jo kansallisen oikeuden työehtosopimuksen nro 32 a perusteella. Kuten yhteisöjen tuomioistuin asiassa Abels totesi [16], on jäsenvaltiolla mahdollisuus yhteisön oikeudesta riippumatta soveltaa, kokonaan tai osittain, tämän direktiivin säännöksiä pelkästään kansallisen oikeutensa perusteella. Sen ratkaiseminen, päteekö tämä selvitysmenettelyyn, kuuluu kansalliselle tuomioistuimelle.

16 — Edellä alaviitteessä 3 mainittu asia 135/83, tuomion 24 kohta.

Kysymys 2

54. Toisen kysymyksen ensimmäisellä osalla ennakkoratkaisukysymykset esittänyt tuomioistuin pyytää tietoa siitä, voidaanko selvitysmiehen toteuttamia irtisanomisia pitää direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista taloudellisista, teknisistä tai organisatorisista syistä johtuvina. Kysymys on toisin sanoen siitä, onko valtuudet tämänkaltaisiin irtisanomisiin ainoastaan luovutuksensaajalla vaiko myös luovuttajalla.

55. Tämä epätietoisuus johtuu direktiivin 4 artiklan 1 kohdan sanamuodosta. Siinä kielletään irtisanominen pelkästään luovutuksen perusteella. Tämä säännös koskee nimenomaisesti sekä luovuttajaa että luovutuksensaajaa. Toisessa virkkeessä, jossa annetaan mahdollisuus irtisanomisiin työvoiman muutoksiin johtavista taloudellisista, teknisistä tai organisatorisista syistä, ei säädetä siitä, koskeeko tämä oikeus luovuttajaa ja/vai luovutuksensaajaa.

56. Sekä komissio että Belgian hallitus ovat — mielestäni perustellusti — sitä mieltä, että tämä mahdollisuus on myös luovuttajalla. Belgian hallitus vetoaa tältä osin asiassa Bork ym. [17] annettuun tuomioon. Siinä yhteisöjen tuomioistuin viittasi aiempaan asiassa Ny Mølle Kro [18] antamaansa tuomioon, jonka mukaan direktiivin voivat vedota ainoastaan ne työntekijät, joilla oli luovutusajankohtana työsopimus tai jotka muuten olivat tuolloin työsuhteessa. Kysymys siitä, oliko tänä ajankohtana sopimusta tai työsuhdetta, on ratkaistava kansallisen oikeuden perusteella, jolloin kuitenkin on otettava huomioon direktiivin pakottavat säännökset, jotka koskevat työntekijän suojaa luovutuksen perusteella tehtyä irtisanomista vastaan.

"Tämän johdosta on sellaisessa yrityksessä työskenteleviä työntekijöitä, joiden työsopimus tai työsuhde on irtisanottu ennen luovutusta vastoin direktiivin 4 artiklan 1 kohtaa, pidettävä luovutusajankohtana edelleen yrityksen työntekijöinä, minkä seuraus on ennen muuta se, että työnantajan velvoitteet heitä kohtaan siirtyvät lain nojalla direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti luovuttajalta luovutuksensaajalle. Ratkaistaessa sitä, perustuuko irtisanominen vastoin edellä mainittua 4 artiklan 1 kohtaa ainoastaan luovutukseen, on otettava huomioon irtisanomisen tosiasialliset olosuhteet ja nyt käsiteltävänä olevan kaltaisessa asiassa ennen kaikkea se, että irtisanominen tuli voimaan ajallisesti lähellä luovutusta ja että luovutuksensaaja otti kyseiset työntekijät uudelleen palvelukseen." [19]

17 — Asia 101/87, Bork ym., tuomio 15.6.1988 (Kok. 1988, s. 3057).

18 — Asia 287/86, Ny Mølle Kro, tuomio 17.12.1987 (Kok. 1987, s. 5465).

19 — Edellä alaviitteessä 17 mainittu asia 101/87, tuomion 17 ja 18 kohta.

57. Myöskään asiassa Bork ym. annetusta tuomiosta ei ilmene, voiko luovuttaja irtisanoa taloudellisista, teknisistä tai organisatorisista syistä. Tällainen oikeus johtuu mielestäni kuitenkin seuraavista syistä: Asiassa Bork ym. annetun tuomion sanamuodon mukaan 4 artiklan 1 kohdassa kielletään irtisanominen, joka perustuu ainoastaan luovutukseen. Ilmaisusta "ainoastaan luovutukseen" ilmenee, että luovuttaja voi muista syistä irtisanoa työntekijän. Näiden on oltava ainakin sellaisia syitä, jotka mainitaan 4 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä ja joihin myös luovutuksensaaja voi vedota.

58. Nyt käsiteltävänä olevan selvitysmenettelyn osalta tukevat myös muut — taloudelliset — syyt tätä tulkintaa. Selvitysmiehellä on tätä kautta mahdollisuus jo ennen myyntiä toteuttaa tervehdyttämistoimenpiteitä. Mahdollinen ostaja on sen vuoksi halukkaampi ottamaan selvitystilassa olevan yhtiön hallintaansa. Jos luovuttajalle annetaan mahdollisuus irtisanomisiin taloudellisista, teknisistä tai organisatorisista syistä, helpottuu myös selvitysmenettely, mikä varmistaa työpaikkojen säilymisen selvitystilassa olevassa yhtiössä ja siten parantaa työntekijöiden suojaa.

59. Toisen kysymyksen toisella osalla ennakkoratkaisukysymykset esittänyt tuomioistuin pyytää tietoa siitä, onko työntekijöillä pelkästään sillä perusteella, että pian sen jälkeen, kun heidät oli taloudellisista, teknisistä tai organisatorisista syistä irtisanottu, taloudellinen kokonaisuus luovutettiin, oikeus vedota tämän irtisanomisen lainvastaisuuteen luovutuksensaajaa vastaan, vaikka luovutussopimuksessa ei määrätä heidän ottamisestaan uudelleen palvelukseen.

60. Tämä kysymys on, kuten komissio perustellusti toteaa, epätäsmällisesti muotoiltu. Jos irtisanomisiin ryhdytään taloudellisista, teknisistä tai organisatorisista syistä, ne eivät voi — kuten äsken todettiin — olla lainvastaista, joten lainvastaisuuteen ei voida vedota luovuttajaa eikä luovutuksensaajaa vastaan. Tätä ei mitenkään muuta se tosiasia, että pian irtisanomisten jälkeen luovutettiin taloudellinen kokonaisuus. Jos irtisanomisen syynä ei ollut pelkästään luovutus, ei irtisanominen muutu luovutuksen vuoksi tehottomaksi.

61. Tämä viimeinen kysymys voidaan kuitenkin ymmärtää myös toisella tapaa ja antaa sille toisenlainen tulkinta. Kysymyksellä viitataan selvästi edellä mainittuun asian Bork ym. kohtaan, sillä kysymyksessä mainitaan molemmat siinä esitetyt arviointiperusteet eli irtisanomisen ja taloudellisen kokonaisuuden luovutuksen ajallinen läheisyys sekä henkilöiden ottaminen uudelleen palvelukseen yritysluovutuksen jälkeen. Nämä arviointiperusteet mainittiin asiassa Bork ym. annetussa tuomiossa perusteina sille, että irtisanominen perustuu pelkästään luovutukseen ja on siten vastoin direktiivin 4 artiklan 1 kohtaa. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa täyttyy ainoastaan toinen näistä arviointiperusteista, nimittäin yritysluovutuksen ja luovuttajan toimeenpanemien irtisanomisten ajallinen läheisyys. Luovutuksen jälkeen ei työntekijöitä otettu uudelleen palvelukseen. Ennakkoratkaisukysymys voidaan siten ymmärtää

niin, että tietoa pyydetään siitä, onko pelkästään yhden asiassa Bork ym. annetussa tuomiossa mainitun arviointiperusteen täyttyminen riittävää sille, että irtisanomisen katsotaan perustuvan pelkästään luovutukseen ja että se siten on lainvastainen.

62. Tähän kysymykseen vastaamiseksi on vielä kerran tarkasti tutkittava asiassa Bork ym. annetun tuomion sanamuotoa. Sen mukaan irtisanomisen lainvastaisuutta arvioitaessa on ensiksi otettava huomioon sen tosiasialliset olosuhteet. Asiassa Bork ym. yhteisöjen tuomioistuin mainitsee esimerkinomaisesti kaksi arviointiperustetta eli yritysluovutuksen ajallisen läheisyyden sekä työntekijöiden ottamisen uudelleen palvelukseen luovutuksen jälkeen. Koska nyt käsiteltävänä olevassa asiassa lähtökohtatilanne on erilainen, on kansallisen tuomioistuimen käytettävä arvioinnissaan muita perusteita. Tosin myös nyt käsiteltävänä olevassa asiassa irtisanominen ja yhtiön myöhempi luovutus ovat ajallisesti lähekkäin. Sitä vastoin toinen tärkeä tekijä on nyt käsiteltävänä olevassa asiassa se, että irtisanomisten tapahtuessa yhtiö oli selvitystilassa. Tämä seikka antaa olettaa, että irtisanominen perustui organisatorisiin syihin. Myös komissio on sillä kannalla, että työnantajan on sen vuoksi helpompi osoittaa, että irtisanominen perustuu taloudellisiin, teknisiin tai organisatorisiin syihin.

63. Viimeiseen kysymykseen on sen vuoksi vastattava, että nyt käsiteltävänä olevassa asiassa irtisanomisen lainvastaisuus ei voi perustua yksinomaan siihen, että pian tämän irtisanomisen jälkeen yhtiö luovutettiin. Kansallisen tuomioistuimen on kiinnitettävä paljon enemmän huomiota kaikkiin irtisanomisen tosiasiallisiin olosuhteisiin ja nyt käsiteltävänä olevassa asiassa myös ennen kaikkea siihen tosiasiaan, että yhtiö oli selvitystilassa.

64. Vain täydentävästi haluan vielä todeta, että tässä asiassa voidaan vedota luovuttajan toimeenpaneman irtisanomisen lainvastaisuuteen sikäli kuin työsopimuksen katsotaan edelleen olevan olemassa ja siirtyneen luovutuksen kautta luovutuksensaajalle. Työntekijä voi sen vuoksi vedota työsopimukseen perustuviin oikeuksiin suhteessa luovutuksensaajaan.

65. Tältä osin ei ole merkityksellistä, ovatko yksittäiset jäsenvaltiot mahdollisesti määränneet tämän tilanteen oikeudellisista seuraamuksista. Belgian hallitus on viitannut siihen, että Belgian oikeudessa ei ole määräystä irtisanomisten mitättömyydestä, joten työsopimuksen voimassaolo ei voi jatkua.

66. Toiseen ennakkoratkaisukysymykseen on sen vuoksi vastattava siten, että luovuttajan toteuttamia työsopimusten irtisanomisia voidaan pitää direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista taloudellisista, teknisistä

tai organisatorisista syistä johtuvina ja että oikeus näihin irtisanomisiin ei ole pelkästään luovutuksensaajalla. Taloudellisista, teknisistä tai organisatorisista syistä toteutetut irtisanomiset eivät muutu pelkästään sen vuoksi lainvastaisiksi, että pian näiden irtisanomisten jälkeen luovutettiin taloudellinen kokonaisuus. Kansallisen tuomioistuimen on paljon enemmän kiinnitettävä huomiota kaikkiin irtisanomisen tosiasiallisiin olosuhteisiin ja nyt käsiteltävänä olevassa asiassa myös ennen kaikkea siihen tosiasiaan, että yhtiö oli selvitystilassa.

C — Ratkaisuehdotus

67. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että ennakkoratkaisukysymyksiin vastattaisiin seuraavasti:

1) Työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annettua neuvoston direktiiviä 77/187/ETY sovelletaan, jos luovuttajana on vapaaehtoisesti selvitysmenettelyyn hakeutunut yhtiö, sillä edellytyksellä, että yrityksen toimintaa tässä yhteydessä jatketaan. Tämä pätee siitä riippumatta, onko selvitysmies tuomioistuimen, yhtiökokouksen vai yhtiömiesten kokouksen asettama.

2) Myös selvitysmiehellä on oikeus irtisanoa taloudellisista, teknisistä tai organisatorisista syistä.

Ne työntekijät, joita luovutuksensaaja ei ole ottanut palvelukseensa, eivät voi vedota irtisanomisen lainvastaisuuteen luovutuksensaajaa vastaan pelkästään sillä perusteella, että pian irtisanomisen jälkeen yritys luovutettiin taloudellisena kokonaisuutena.

Ennakkoratkaisukysymykset esittäneen tuomioistuimen arvioidessa irtisanomisia yhteisöjen tuomioistuimen vahvistamien arviointiperusteiden avulla sen on kiinnitettävä huomiota kaikkiin irtisanomisen tosiasiallisiin olosuhteisiin ja nyt käsiteltävänä olevassa asiassa myös ennen kaikkea siihen tosiasiaan, että yhtiö oli selvitystilassa.